

Голові спеціалізованої вченої ради
Д 14.052.03
у Державному університеті
«Житомирська політехніка»

ВІДГУК

офіційного опонента Баштанник Оксани Віталіївни на дисертаційну роботу Стаднійчука Романа Васильовича на тему: «Механізми публічної політики щодо запобігання та врегулювання соціальних конфліктів в умовах гібридних загроз», яка подана до захисту на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – Механізми державного управління

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Сучасна архітектура державного управління в Україні функціонує в умовах високого ступеня ентропії та нелінійної динаміки соціального середовища. Воєнний стан, глибинна трансформація суспільно-економічних відносин та безпрецедентне поширення гібридних загроз порушують інституціональну рівновагу, докорінно змінюють сутність та механізми ескалації соціальних суперечностей. Конфліктні процеси дедалі частіше набувають багатовимірного та мережевого характеру, де традиційні детермінанти напруги проявляються через інформаційно-психологічні операції із відкладеним руйнівним ефектом. За таких умов класична реактивна парадигма управління, орієнтована на експертну рефлексію вже після настання гострої кризової фази, вичерпала свій ресурс. Збереження керованості держави вимагає формування дієвої національної моделі стійкості, що базується на проактивному виявленні, локалізації та нейтралізації дестабілізуючих чинників на ранніх етапах.

У цьому контексті критичної ваги набуває інноваційний перехід до доказового публічного врядування (evidence-based governance), фундаментом якого є системний інтелектуальний аналіз даних, кількісне вимірювання ризиків та багатокритеріальне прогнозування. Йдеться про нагальну необхідність проєктування адаптивних аналітичних моделей, здатних відстежувати латентну динаміку соціальної напруги, ідентифікувати точки біфуркації у конфліктогенному середовищі та науково обґрунтовувати превентивні управлінські інтервенції. Водночас забезпечення соціальної згуртованості неможливе без гарантування інформаційної відкритості, яка виступає ключовим інструментом комунікативної медіації та підтримання суспільної довіри. Інтеграція інструментів прогнозної аналітики з оцінюванням ресурсного потенціалу органів публічної влади дозволяє трансформувати державну політику на превентивний механізм, де стратегічні

управлінські рішення жорстко синхронізовані з наявними фінансовими, інституційними та організаційними спроможностями.

З цих позицій дисертаційне дослідження Стаднійчука Романа Васильовича «Механізми публічної політики щодо запобігання та врегулювання соціальних конфліктів в умовах гібридних загроз», виконане за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління, набуває особливої наукової та практичної значущості. Його актуальність визначається потребою у формуванні цілісної методології публічної політики у сфері запобігання та врегулювання соціальних конфліктів, що поєднує індексне оцінювання, математичне моделювання, сценарний аналіз і прогностичні інструменти. Такий підхід відповідає сучасній потребі переходу від ситуативного реагування до системної превенції конфліктних процесів.

Дисертаційна робота безпосередньо пов'язана з науково-дослідною діяльністю Закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» та виконувалася відповідно до тематичного плану кафедри менеджменту, маркетингу та публічного адміністрування.

У межах науково-дослідної теми «Соціально-економічні детермінанти формування та реалізації публічної політики України в умовах цифровізації» здобувачем розроблено інструментарій оцінювання результативності цифрових засобів медіації, сформовано концептуальні положення щодо визначення цифрової зрілості органів влади та запропоновано підходи до включення електронних інструментів у процес підготовки й обґрунтування публічно-управлінських рішень. Практичне використання відповідних результатів підтверджено актом про впровадження № 02/0250-А від 12.12.2025 р.

За темою «Модернізаційні детермінанти трансформації суспільно-територіальних систем України в умовах посилення процесів євроінтеграції» автором сформовано методичні підходи до моніторингу конфліктогенних чинників у територіальних громадах, апробовано економетричне оцінювання панельних даних щодо зміни рівня соціальної напруги та розроблено пропозиції щодо посилення інституційної спроможності суб'єктів публічної політики. Результати цієї частини дослідження підтверджені актом про впровадження № 02/0254-А від 22.12.2025 р.

1. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність.

Дисертаційне дослідження Стаднійчука Р.В. характеризується цілісністю наукового задуму, послідовністю розв'язання поставлених завдань та орієнтацією на формування комплексної системи публічного управління соціальними конфліктами в умовах гібридних загроз. Обґрунтованість наукових результатів забезпечується тим, що теоретичні положення роботи послідовно конкретизуються у методологічних підходах, аналітичному інструментарії, моделях, механізмах та практичних рекомендаціях. Така

логіка побудови дослідження дозволила автору перейти від визначення природи соціальних конфліктів та чинників їх ескалації до розроблення системи превентивного, адаптивного й багаторівневого управління ними.

Мета дослідження полягає у розробленні теоретико-методологічних засад та обґрунтуванні цілісної концепції формування й удосконалення механізмів публічної політики щодо запобігання та врегулювання соціальних конфліктів в умовах гібридних загроз, спрямованої на забезпечення стратегічної соціальної стабільності, зміцнення суспільної згуртованості територіальних громад і підвищення адаптивності системи публічного управління до сучасних дестабілізуючих викликів. Поставлена мета узгоджується зі змістом і структурою роботи та конкретизується через систему взаємопов'язаних наукових завдань.

Об'єктом дослідження є процес формування, функціонування й системного розвитку механізмів публічної політики щодо запобігання та врегулювання соціальних конфліктів в умовах багатовимірних трансформацій і гібридних загроз.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних засад, концептуальних підходів і науково-прикладного інструментарію формування, реалізації та удосконалення механізмів публічної політики щодо запобігання і врегулювання соціальних конфліктів в умовах гібридних загроз для забезпечення стратегічної соціальної стабільності та національної безпеки.

Визначені об'єкт і предмет відповідають проблемному полю спеціальності та дозволяють розглядати механізми публічної політики не як сукупність окремих управлінських заходів, а як цілісну систему взаємодії державних інституцій, органів місцевого самоврядування, громадянського суспільства, громадян та цифрових платформ. Саме системний характер дослідження є однією з передумов обґрунтованості отриманих результатів.

Дисертація має логічну структуру, в межах якої забезпечено послідовний рух від формування теоретичного базису до розроблення прикладних механізмів і стратегій їх інституціоналізації. Робота включає вступ, п'ять розділів, висновки, список використаних джерел та додатки. Така структура відповідає меті дослідження та забезпечує внутрішню узгодженість між його теоретико-методологічною, аналітичною та практичною складовими.

У першому розділі «Теоретико-концептуальні основи формування публічної політики щодо запобігання соціальним конфліктам в умовах гібридних загроз» (с. 52–148) сформовано теоретичне підґрунтя дослідження. Автором проаналізовано еволюцію наукових поглядів на соціальний конфлікт (с. 52–78), уточнено категоріальний апарат (с. 79–102), систематизовано конфліктогенні фактори та розкрито особливості їх прояву в умовах цифровізації, воєнного стану й інформаційних впливів (с. 105–133). Особливої уваги заслуговує висновок про необхідність переходу від реактивної моделі врегулювання вже сформованих конфліктів до проактивної політики раннього виявлення соціальної напруги та превентивного реагування (с. 103–104, 134–148).

У другому розділі «Методологія дослідження та моделювання механізмів публічної політики щодо запобігання соціальним конфліктам» (с. 151–242) обґрунтовано методологічні засади дослідження та сформовано операційно-аналітичну рамку оцінювання конфліктних процесів (с. 155–181). Розроблено систему показників соціальної напруги й результативності механізмів публічної політики (с. 182–212) та побудовано багаторівневу причинно-наслідкову модель управління соціальними конфліктами (с. 213–242). Науково значущим є те, що запропонована методологія забезпечує зв'язок між детермінантами конфлікту, станом соціального середовища, відповідними управлінськими впливами та результатами публічної політики (с. 222–227, 228–242).

У третьому розділі «Діагностика та оцінювання ефективності публічної політики щодо запобігання соціальним конфліктам» (с. 243–318) автор переходить до емпіричної перевірки сформованих теоретичних і методологічних положень. Здійснено оцінювання соціальної напруги та конфліктних процесів в Україні, досліджено територіальну диференціацію їх проявів, визначено чинники формування конфліктних ризиків (с. 245–280) та проведено сценарне моделювання управлінських інтервенцій (с. 297–318). Розрахунок інтегрального індексу соціальної напруги дозволив здійснити позиціонування регіонів, виявити території з різним рівнем конфліктного ризику та обґрунтувати необхідність диференціації публічно-управлінських рішень (с. 245–280, 304–318).

Особливе значення для обґрунтованості авторських пропозицій має встановлення взаємозв'язку між якістю функціонування механізмів публічної політики та динамікою соціальної напруги (с. 281–303). У роботі показано, що результативність управління конфліктними процесами залежить від узгодженості інституційно-правових, адміністративно-управлінських та соціально-комунікаційних механізмів, а комплексні сценарії їх застосування забезпечують більш стійкий ефект порівняно з використанням окремих ізольованих інструментів (с. 304–318).

У четвертому розділі «Науково-методологічні засади розбудови інтегрованого механізму публічної політики щодо запобігання та врегулювання соціальних конфліктів в умовах гібридних загроз» (с. 319–383) теоретичні та аналітичні результати дослідження отримують інституційне й організаційне оформлення. Розроблено комплексну модель реалізації публічної політики (с. 319–345), сформовано інституційно-функціональну архітектуру взаємодії суб'єктів та запропоновано процесно-алгоритмічний механізм прийняття управлінських рішень (с. 346–361).

Позитивним є те, що автор розмежовує функції різних рівнів публічного управління: національного, регіонального та місцевого (с. 325–345). На національному рівні акцентовано стратегування та розвиток аналітичної інфраструктури, на регіональному – координацію й моніторинг соціальної напруги, на місцевому – превентивну роботу та безпосередню медіацію. Інформаційно-аналітичний контур запропонованої архітектури передбачає

використання цифрових технологій, великих даних і прогнозової аналітики (с. 362–380). Це підвищує прикладну спроможність запропонованого механізму та забезпечує логічний зв'язок між діагностикою соціального середовища і прийняттям управлінських рішень.

У п'ятому розділі «Стратегічний розвиток та інституціоналізація публічної політики щодо запобігання і врегулювання соціальних конфліктів» (с. 384–475) основний акцент зроблено на доведенні розроблених підходів до рівня конкретного інструментарію діяльності органів публічної влади. Автором сформовано систему адаптивних стратегій управління (с. 418–432), запропоновано кластеризацію регіонів за профілями ефективності механізмів публічної політики й динамікою соціальної напруги (с. 408–415) та здійснено оцінювання результативності цифрової медіації (с. 384–403).

Практичне значення має запропонований комплексний показник СЕМ, який інтегрує інституційно-правовий, адміністративно-управлінський та соціально-комунікаційний компоненти. Поєднання результатів оцінювання СЕМ з показниками ISN і кластеризацією регіонів дозволило сформувати диференційовані моделі стратегічного реагування залежно від рівня соціальної напруги та інституційної спроможності територій. Це підтверджує прикладну спрямованість розробок та їх орієнтацію на використання у практиці публічного управління.

Обґрунтованість отриманих у дисертації положень і висновків спирається на поєднання широкого кола загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. У роботі використано системний, інституційний, структурно-функціональний, процесний і міждисциплінарний підходи, що дали змогу розглянути досліджувану проблематику на різних рівнях та у взаємозв'язку її основних складових. Якісний аналіз доповнено методами порівняння, історичного, документального, кейс- та контент-аналізу, тоді як кількісна частина дослідження ґрунтується на економіко-статистичних та індексних методах, кореляційному і кореляційно-регресійному аналізі, математичному й сценарному моделюванні, а також результатах соціологічних та експертних оцінок. Поєднання різних методичних підходів дало можливість зіставляти результати, отримані різними способами, та підвищити аргументованість сформульованих висновків.

Джерельне забезпечення роботи охоплює матеріали різного рівня та походження. Теоретичну основу сформовано з урахуванням наукового доробку українських і зарубіжних учених, а нормативно-аналітичний блок представлено законодавчими актами, офіційною статистикою та матеріалами органів державної влади, місцевого самоврядування і військових адміністрацій. Для розширення аналітичного контексту використано також дані та звіти міжнародних інституцій, серед яких ООН, Програма розвитку ООН (UNDP), Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD), Рада Європи, Європейська Комісія, Світовий банк, Міжнародна організація з міграції (IOM), Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) та інші організації.

Окрему складову доказової бази становлять матеріали, сформовані безпосередньо здобувачем. До них належать результати власних соціологічних і експертних досліджень, дані контент-аналізу цифрових платформ, а також авторські інформаційні масиви, що характеризують динаміку соціальної напруги, розвиток цифрової медіації та функціонування механізмів запобігання і врегулювання соціальних конфліктів. Наявність такої емпіричної складової посилює прикладну обґрунтованість отриманих результатів.

Практична перевірка та реалізація результатів дослідження здійснювалася шляхом їх офіційного впровадження в діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування та закладу вищої освіти. Окремі положення дисертації використано під час підготовки аналітичних матеріалів з питань підвищення стійкості державної політики до сучасних гібридних загроз у діяльності Верховної Ради України (довідка народно депутата України С. Гривка № 110д9/10-2025/273910 від 27.11.2025 р.). Авторські напрацювання імплементовано в практичну діяльність органів місцевого самоврядування: Бучанської міської ради Київської області (довідка № 12.1-09/7679 від 19.12.2025 р.), Дмитрівської сільської ради Кропивницького району Кіровоградської області (довідка № 03-16-431/1 від 02.04.2025 р.) та Менської міської ради Чернігівської області (довідка № 07-45/2147 від 17.03.2026 р.), зокрема у питаннях моніторингу конфліктогенних ризиків, удосконалення комунікації влади з громадськістю, розвитку міжвідомчої взаємодії та раннього виявлення соціальної напруги. Крім того, результати дослідження впроваджено в освітній процес ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» (акти про впровадження від 05.12.2025 р. та від 22.12.2025 р.).

Вагомим підтвердженням апробованості результатів є їх обговорення на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, під час яких висвітлювалися положення щодо публічної політики запобігання та врегулювання конфліктів, громадянської участі, цифрової медіації, інформаційних і гібридних загроз, соціальної напруги та суспільної стійкості.

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи Стаднійчука Р.В. мають достатній ступінь обґрунтованості та достовірності. Їх переконливість забезпечується цілісністю авторської концепції, системним поєднанням теоретико-методологічних та прикладних складових, багаторівневим аналізом механізмів публічної політики, використанням кількісних і якісних методів, емпіричною перевіркою окремих положень, розробленням конкретного інституційного та управлінського інструментарію, а також практичною апробацією одержаних результатів. Висновки дисертації послідовно узагальнюють результати проведеного дослідження, відповідають його меті та завданням і формують підґрунтя для вдосконалення системи публічного управління соціальними конфліктами в умовах гібридних загроз.

2. Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Наукова новизна дисертаційної роботи Стаднійчука Р.В. полягає у формуванні цілісного теоретико-методологічного та організаційно-інституційного бачення механізмів публічної політики щодо запобігання і врегулювання соціальних конфліктів в умовах гібридних загроз. Відмінною рисою дослідження є орієнтація не лише на пояснення природи конфліктних процесів, а й на побудову багаторівневої системи їх превенції, координації суб'єктів, цифрово-аналітичного супроводу та інституціоналізації управлінських процедур. Запропонована концепція поєднує правові, адміністративно-організаційні та соціально-комунікативні, у тому числі цифрові, інструменти публічного управління.

До найбільш вагомих результатів, одержаних автором уперше, належить сформована наукова парадигма публічної політики щодо запобігання та врегулювання соціальних конфліктів в умовах гібридних загроз, теоретичні та методологічні положення якої розкрито у підрозділах 1.2 та 2.3. Її зміст ґрунтується на трактуванні гібридних впливів як системних чинників, що здатні змінювати характер функціонування механізмів публічного управління та по-різному проявлятися на окремих фазах розвитку соціального конфлікту. Важливим елементом цього підходу є запропонована у підрозділі 2.3 класифікація методів гібридної дестабілізації, узагальнена на рис. 2.25. Її використання дає змогу змістити акцент із реагування на вже сформовані конфліктні прояви на попереднє виявлення ризиків та локалізацію потенційних загроз.

Суттєве місце в авторській концепції посідає модель поліцентричного публічного врядування, положення якої послідовно розкрито у підрозділах 4.1, 4.3 та 5.3, зокрема на рис. 4.1 і 4.8. Запропонована модель об'єднує національний, регіональний і місцевий рівні управління з механізмами міжсекторальної взаємодії та цифрово-аналітичного супроводу. Її принциповою особливістю є відхід від виключно вертикальної моделі координації на користь узгодження стратегічних, тактичних і операційних рішень між різними суб'єктами публічної політики. Водночас у структурі моделі передбачено постійний моніторинг ризиків і оперативний інформаційний обмін між рівнями управління.

Практичне продовження зазначених положень отримало відображення в організаційно-інституційному механізмі координації суб'єктів публічної політики, який деталізовано у підрозділах 3.1, 4.2 та 4.3. У його межах визначено розподіл функціональних мандатів між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, центрами безоплатної правничої допомоги, медіаторами та інститутами громадянського суспільства. Механізм розмежування відповідальності конкретизовано у підрозділі 4.3 через застосування матриці RACI, представленої на рис. 4.6, 4.7 та у табл. 4.5. Такий підхід дозволяє структурувати стратегічні, координаційні, виконавчі та консультативно-медіаційні функції, зменшити ризик дублювання повноважень і

підвищити узгодженість міжінституційної взаємодії.

Практичну цінність має запропонована модель інституційної зрілості суб'єктів публічної політики за рівнями M0–M4, зміст якої розкрито у підрозділах 3.1 та 4.2, а основні характеристики узагальнено на рис. 4.3 і в табл. 4.2. Її логічним продовженням є стандартизація управлінських процесів із використанням процедур SOP та SLA, представлена у підрозділі 4.2, зокрема на рис. 4.4 та в табл. 4.3. Запропонований підхід дозволяє оцінювати поступовий перехід від фрагментарного та переважно реактивного функціонування до більш системної, адаптивної й відтворюваної організації управління соціальними конфліктами. Це створює основу для впорядкування управлінських процедур, підвищення узгодженості дій та зміцнення інституційної спроможності залучених суб'єктів.

Окреме місце у роботі займає організаційно-комунікативний механізм взаємодії суб'єктів публічної політики, положення якого деталізовано у підрозділах 4.1, 4.3 та 5.1 і візуалізовано, зокрема, на рис. 4.1, 4.8 та 5.1. Його зміст ґрунтується на поєднанні стратегічних комунікацій, партисипативних інструментів, медіації, багатоканального зворотного зв'язку та ризик-орієнтованого управління інформаційними потоками. Додаткове структурування відповідних взаємозв'язків подано в табл. 4.4. У такому форматі комунікація розглядається не як допоміжний супровід управлінського процесу, а як самостійний механізм зменшення інформаційної асиметрії, узгодження позицій стейкхолдерів та підтримання суспільної довіри.

Подальший розвиток отримав і підхід до використання міжнародного досвіду у сфері запобігання та врегулювання соціальних конфліктів. Його положення розкрито у підрозділах 1.3 та 4.1, а ключові орієнтири систематизовано в табл. 1.3 та на рис. 4.2. На відміну від механічного перенесення зарубіжних практик, автор пропонує оцінювати можливості їх застосування з урахуванням інституційної спроможності, нормативно-правової сумісності, соціокультурного контексту та безпекових умов. Такий підхід дозволяє більш обґрунтовано визначати можливості адаптації інструментів раннього виявлення соціальної напруги, муніципальної медіації та партнерського врядування до українських реалій.

Серед результатів прикладного спрямування важливим є науково-методичний підхід до стратегічного планування публічної політики, розроблений у підрозділах 5.2 та 5.3. Його структурну логіку представлено на рис. 5.3, а сценарну складову, що базується на моделюванні методом Монте-Карло, конкретизовано на рис. 5.5 та в табл. 5.4. Завершальним елементом виступає багатокритеріальне оцінювання управлінських альтернатив у поєднанні з оптимізацією ресурсів за співвідношенням «ефект/вартість», що відображено в табл. 5.8. Використання такого інструментарію створює можливість диференціювати пріоритети публічної політики залежно від рівня конфліктогенності територій та їх ресурсного потенціалу.

Подальшого розвитку в роботі набули методологічні засади багаторівневого аналізу публічної політики. У підрозділах 2.1 та 2.2

запропоновано інтегровану аналітичну рамку «мікро–мезо–макро», структурну логіку якої відображено на рис. 2.1 і 2.2. Її використання дає змогу поєднати поведінковий рівень окремих акторів, інституційний рівень функціонування організацій та системно-трансформаційний вимір суспільних змін. У результаті формується цілісна аналітична основа для виявлення взаємозв'язків між різними рівнями публічного управління та проектування адаптивних механізмів реагування.

Окремий блок наукових результатів пов'язаний із розвитком інструментарію цифрової трансформації механізмів медіації, який представлено у підрозділах 5.1 та 5.3. Запропонована система взаємопов'язаних індексів IDM, IEM, ISM і CEM деталізована на рис. 5.1, 5.2 та в табл. 5.1, 5.2. Її застосування дозволяє оцінювати не лише рівень використання цифрових інструментів, а й результативність їх функціонування з урахуванням якості взаємодії суб'єктів, соціального ефекту, довіри та сприйняття громадянами публічних сервісів.

Концептуальне завершення низки положень дисертації знайшло відображення у розробленні Національної системи соціальної єдності, обґрунтованої у підрозділі 5.3 та представленої на рис. 5.6, 5.7 і в табл. 5.7. Її конструкція передбачає поєднання економічної, соціальної та інституційної складових у межах єдиного координаційного механізму. Такий підхід орієнтований на узгодження рішень між різними рівнями врядування, посилення міжсекторальної взаємодії, підтримання суспільної довіри та формування передумов для довгострокової соціальної стійкості.

У теоретичній частині дослідження важливим є уточнення змісту соціального конфлікту як дуальної соціально-управлінської категорії, що розкрито у підрозділах 1.1 та 1.2 і систематизовано на рис. 1.2 та в табл. 1.2. У запропонованому трактуванні конфлікт постає не лише як об'єкт управлінського впливу, а й як механізм прояву, артикуляції та узгодження суспільних інтересів. Це дозволяє враховувати його конструктивний потенціал і розглядати конфліктні прояви як джерело інформації для коригування та адаптації публічної політики.

Наукова новизна дисертації має виразний системний та інституційно-організаційний характер. Представлені у різних розділах роботи результати формують взаємопов'язану архітектуру публічного врядування, яка охоплює розподіл повноважень, стандартизацію процедур, оцінювання інституційної зрілості, комунікативну взаємодію, цифровий супровід, стратегічне планування та координацію на національному, регіональному і місцевому рівнях. У сукупності це створює основу для переходу від фрагментарного реагування на соціальні конфлікти до більш системної, превентивної та адаптивної моделі публічної політики в умовах гібридних загроз.

3. Значимість результатів дослідження для науки і практики, рекомендації щодо їх використання.

Значення дисертаційної роботи Стаднічука Р.В. для науки полягає у поглибленні уявлень про публічну політику запобігання та врегулювання

соціальних конфліктів як про багаторівневу систему, що поєднує інституційні, комунікативні, аналітичні та цифрові механізми. Запропоновані автором підходи розширюють методологічну базу досліджень у сфері публічного управління, зокрема щодо оцінювання соціальної напруги, координації суб'єктів врядування та формування адаптивних моделей реагування на конфліктогенні процеси.

Практичне значення результатів полягає у можливості їх використання на державному, регіональному та місцевому рівнях для вдосконалення механізмів взаємодії між владою, громадськістю та іншими учасниками публічної політики. Запропоновані в дисертації підходи можуть бути корисними під час розроблення програм соціальної стабільності, організації моніторингу суспільних процесів, створення систем раннього попередження конфліктів та підготовки алгоритмів реагування на прояви соціальної напруги.

Прикладний характер отриманих результатів засвідчує їх апробація на рівні територіальних громад. Окремі положення та рекомендації дисертаційного дослідження були використані Бучанською міською територіальною громадою, Дмитрівською сільською радою Кропивницького району Кіровоградської області та Менською міською радою Чернігівської області. Запропоновані автором напрацювання стосувалися насамперед удосконалення спостереження за конфліктогенними чинниками, налагодження взаємодії з громадськістю, координації між залученими установами та своєчасної ідентифікації ознак зростання соціальної напруги.

Сфера практичного застосування результатів не обмежується діяльністю органів місцевого самоврядування. Авторські методичні підходи були залучені до розроблення аналітичних і консультативних матеріалів, спрямованих на посилення спроможності державної політики реагувати на прояви гібридних загроз. У цьому контексті практичне значення мають запропоновані інструменти моніторингу та прогнозування конфліктних ризиків, підходи до їх ранньої ідентифікації, а також рекомендації щодо поглиблення взаємодії між державними інституціями та громадянським суспільством.

Окремим напрямом апробації наукового доробку став освітній процес. Теоретичні положення, методичні розробки та окремі результати дослідження використовуються у Завідуванні вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» під час викладання навчальних дисциплін управлінського спрямування. Це розширює можливості застосування одержаних результатів у професійній підготовці майбутніх фахівців у сфері публічного управління та адміністрування.

Доцільним є подальше використання одержаних результатів у діяльності органів публічної влади та територіальних громад при розробленні локальних механізмів медіації, систем моніторингу соціальної напруги, програм соціальної згуртованості та регламентів міжсекторальної взаємодії. У цілому результати дисертаційного дослідження характеризуються практичною орієнтованістю та можливістю їх подальшого застосування у науковій, управлінській та освітній сферах.

4. Повнота викладення наукових положень, матеріалів, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих наукових працях, зарахованих за темою дисертації.

Результати дисертаційного дослідження Стаднійчука Р.В. належним чином представлені у наукових публікаціях та апробовані у фаховому середовищі. За темою дисертації автором опубліковано 50 наукових праць загальним обсягом 20,5 друк. арк., з яких 12,4 друк. арк. належать особисто здобувачу. Публікаційний доробок включає 3 праці у колективних монографіях, 7 статей у виданнях, що індексуються у Scopus та Web of Science, 27 статей у наукових фахових виданнях України категорії «Б», 13 праць в інших виданнях, а також матеріали міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Опубліковані праці послідовно відображають основні складові дисертації: теоретичні засади публічної політики щодо соціальних конфліктів, проблематику гібридних загроз, цифровізації та медіації, оцінювання соціальної напруги, механізми громадянської участі й забезпечення суспільної стійкості. Результати дослідження також неодноразово обговорювалися на науково-практичних конференціях, що забезпечило їх належну апробацію.

У роботах, виконаних у співавторстві, до дисертації включено лише ті положення, які є результатом особистої наукової роботи здобувача. Основні наукові положення, висновки та рекомендації дисертації достатньо повно оприлюднені у наукових працях, а публікаційна база за тематикою дослідження є репрезентативною щодо змісту роботи та результатів, винесених на захист.

5. Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим вимогам щодо оформлення.

Структура дисертації підпорядкована загальній логіці дослідження та забезпечує послідовне розкриття поставленої наукової проблеми. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. У тексті представлено значний обсяг аналітичного та ілюстративного матеріалу, зокрема таблиці, рисунки та додатки; бібліографічний список налічує понад 300 джерел.

Змістове наповнення розділів вибудовано від теоретичного та методологічного осмислення проблематики до емпіричного аналізу, моделювання механізмів публічної політики та обґрунтування практичних напрямів їх удосконалення. Така послідовність забезпечує змістовий зв'язок між окремими частинами роботи, а сформульовані висновки узагальнюють результати проведеного дослідження та відповідають його основним завданням.

Робота справляє враження завершеного докторського дослідження, у якому отримані результати належним чином систематизовано та узагальнено.

За обсягом, структурою та оформленням дисертація відповідає вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 р. № 1197 (з урахуванням подальших змін, зокрема постанови № 928 від 30.07.2025).

6. Висновок про відсутність порушень академічної доброчесності.

Під час аналізу дисертації не виявлено порушень, пов'язаних із некоректним використанням чужих наукових результатів або неналежним оформленням запозичень. Посилання на праці інших авторів подано у відповідних місцях тексту, що дозволяє чітко відокремити джерельну основу дослідження від положень, сформованих безпосередньо здобувачем. Особистий внесок Стаднійчука Р.В. простежується у сформульованих теоретичних положеннях, методичних розробках, аналітичних результатах і практичних рекомендаціях; у спільних публікаціях до дисертації включено лише ті результати, які належать автору особисто.

Окремо слід зазначити, що подані до розгляду матеріали не містять ознак підміни самостійної дослідницької роботи автоматизованим генеруванням змісту. Використаний аналітичний апарат, характер оброблення емпіричних даних і логіка формування висновків свідчать про авторське опрацювання матеріалу та не дають підстав пов'язувати отримані наукові результати з недоброчесним застосуванням технологій штучного інтелекту.

7. Дискусійні положення і зауваження щодо змісту дисертаційної роботи.

Позитивно оцінюючи зміст, наукову новизну та практичну спрямованість дисертаційної роботи Стаднійчука Р.В., вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі положення, які мають дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дослідження:

1. З позицій аналізу теоретико-категоріального апарату та фокусу дослідження слід зазначити, що у підрозділі 1.1 автор здійснює розлогий ретроспективний огляд еволюції публічної політики від епохи античності (Платон, Арістотель) до філософії Нового часу (Локк, Руссо, Макіавеллі). Зважаючи на те, що об'єктом дослідження є політика в умовах новітніх гібридних загроз, такий екскурс виглядає дещо надлишковим. Дослідження набуло б більшої теоретичної стрункості, якби цей аналіз було скорочено на користь чіткого розмежування категорій «соціальна стабільність», «суспільна стійкість», «соціальна згуртованість» та «суспільна довіра», які широко використовуються в тексті (зокрема у підрозділах 1.2 та 5.3). Доцільно було показати співвідношення між цими поняттями та визначити, які з них є

проміжними індикаторами, а які виступають кінцевим результатом реалізації запропонованих механізмів.

2. Щодо методології моделювання та репрезентативності даних варто вказати, що у вступі (пункт «Наукова новизна») задекларовано використання складного інструментарію – стохастичного моделювання нелінійної динаміки та інтелектуального аналізу великих масивів даних (Big Data). За допомогою цього інструментарію, зокрема, у підрозділі 2.1 дисертантом виявлено неоднозначний зв'язок між громадянською участю та показниками конфліктності. Водночас у тексті бракує розгорнутого опису архітектури інформаційних систем та алгоритмів обробки масивів даних. Розширення географії порівняльного аналізу, включення додаткових контрольних змінних та чітка деталізація репрезентативності вибірки посилили б аргументованість висновків щодо ролі залучення громадян у запобіганні соціальним конфліктам.

3. У контексті обґрунтування засад інституційно-правового забезпечення та адаптації бізнес-інструментів дисертант пропонує імплементувати в систему державного управління корпоративні інструменти - стандартизацію управлінських процесів на основі SOP, SLA та матрицю відповідальності RACI (сформульовано в науковій новизні). Водночас, з огляду на специфіку визначення об'єкту і предмету науки державного управління, у роботі варто було більш детально проаналізувати механізми збереження інституційної доброчесності під час впровадження цих інструментів в органи влади. Крім того, приділяючи значну увагу правовому забезпеченню у підрозділах 3.1 та 4.2, зважаючи на динамічність нормативно-правового середовища в умовах воєнного стану, доцільно було передбачити гнучкий механізм регулярного перегляду цих процедур відповідно до змін національного законодавства.

4. У дисертації автор визначає операційно-аналітичну рамку, індекси та ключові показники механізмів публічної політики, пропонує амбітну систему композитних індексів (ISN, IDM, IEM, ISM, CEM) та розгорнуту дорожню карту реалізації політики (підрозділ 4.1), яка передбачає послідовне проходження етапів діагностики й моніторингу. При цьому дисертант залишає певні методичні прогалини щодо принципів визначення вагових коефіцієнтів. Доцільним доповненням до дорожньої карти могло б стати визначення для кожного її етапу обмеженої кількості ключових показників результативності (KPI) та рекомендованої періодичності їх оцінювання. Це зняло б очевидні питання щодо суб'єктивності запропонованих оціночних шкал (зокрема рівнів інституційної зрілості M0–M4) і суттєво спростило практичне використання запропонованої методики відповідними органами влади.

5. У контексті загальної динаміки протестної активності та форм громадянської участі слід вказати, що при аналізі переходу соціального конфлікту в політичний у підрозділі 1.2, автор підтримуючи позицію частини дослідників, досить безапеляційно стверджує, що «ненасильницькі (або... конструктивні) форми протесту неминуче змінюються на насильницькі

(деструктивні) в міру накопичення протиріч» (с.85). Така детермінована оцінка виглядає надто категоричною, адже розвиток інструментів е-врядування створює дієві ненасильницькі альтернативи. Саме тому при розгляді інструментів громадських слухань, е-петицій та бюджету участі (підрозділи 4.1, 4.3), автору доцільно було додатково систематизувати, які саме форми громадянської участі є найбільш ефективними на різних стадіях соціального конфлікту, у тому числі – візуалізованих на рис. 1.6 («Модель реагування публічної політики на соціальний конфлікт через протестні дії»).

6. З позицій сучасної державноуправлінської науки варто вказати на проблему лінійності концептуальних моделей та класифікації методів. Зокрема, запропоновані у підрозділі 1.3 візуальні концептуальні моделі, наприклад, «Структура публічної політики в контексті соціальних конфліктів» (рис. 1.7) та «Схема взаємовпливу поведінки працівників організації та публічної політики» (рис. 1.8), відображають переважно лінійні етапи циклу формування політики. Але на рівні вирішення зазначеної автором наукової проблеми важливим є врахування перш за все багаторівневих зворотних зв'язків. Так само і розгорнута класифікація методів управління конфліктами за рівнями управління та характером дій (підрозділ 2.3) виграла б від більшої практичної визначеності, а саме корисним було б детальніше прописати правила вибору конкретного управлінського методу у складних випадках, коли конфлікт одночасно має ознаки кількох класифікаційних типів.

7. Так само важливо було проаналізувати специфіку гібридних загроз та просторової апробації проєктів. Зокрема, при дослідженні механізмів управління в умовах гібридної війни, автор у підрозділі 1.2 зміщує фокус на традиційні макроекономічні кризи, наводячи як приклади наслідки «світової економічної кризи 2008 року» та «Арабської весни 2011 року». Це розмиває фокус дослідження, оскільки важливо чітко відокремлювати інструменти подолання традиційної соціальної напруги від протидії гібридним загрозам. Обґрунтовуючи на цьому тлі доцільність реалізації пілотних проєктів для апробації нових механізмів (підрозділи 4.1, 5.2, 5.3), варто було конкретизувати критерії відбору територій із підвищеним рівнем соціальної напруги для таких проєктів, а також визначити інституційні умови їх масштабування.

Наведені зауваження мають характер наукової дискусії, не впливають суттєво на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, не ставлять під сумнів обґрунтованості отриманих результатів та можуть розглядатися як напрями подальшого розвитку наукових напрацювань дисертанта.

Загальний висновок щодо оцінки дисертаційного дослідження.

Проведений аналіз дисертації Стаднійчука Романа Васильовича на тему «Механізми публічної політики щодо запобігання та врегулювання соціальних конфліктів в умовах гібридних загроз» дає підстави констатувати, що робота є

самостійним, завершеним і комплексним науковим дослідженням. У ній сформульовано та обґрунтовано нові наукові положення, розвинуто теоретико-методологічні засади досліджуваної проблематики та запропоновано практичні рекомендації, що мають значення для подальшого розвитку науки державного управління і вдосконалення практики публічної політики.

Дисертація характеризується належним рівнем наукової аргументації, внутрішньою логічністю, методологічною цілісністю та практичною спрямованістю. Одержані результати є обґрунтованими, належним чином апробованими та оприлюдненими у наукових працях.

За актуальністю, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням, ступенем обґрунтованості отриманих результатів, повнотою їх опублікування, структурою та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40. На підставі викладеного слід зазначити, що Стаднійчук Роман Васильович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри історії та політичної теорії,
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

ОББаш

Оксана БАШТАННИК

